



Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2024 року



*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в I кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у I кварталі 2024 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики та логістичні труднощі з перетином кордону, респонденти очікують **збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні**. Водночас вони **негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Інфляційні очікування залишаються високими. Девальваційні очікування посилюються.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 6.7% (у IV кварталі 2023 року – «мінус» 2.1%) (графік 1). У цілому по Україні – 8.5%. Найоптимістичніше налаштовані респонденти підприємств сільського господарства (баланс відповідей – 50.0%), водночас респонденти підприємств добувної промисловості налаштовані найбільш песимістично («мінус» 25.0%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін не перевищить 10.0%, становить 50.0% (у попередньому кварталі – 51.1%), у цілому по Україні – 48.4%. Головними чинниками інфляції респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти вищими темпами:** знецінення гривні відносно долара США очікують 75.6% респондентів (у IV кварталі 2023 року – 59.6%), у цілому по Україні – 81.1%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 13.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 14.9%). У цілому по Україні очікується поліпшення фінансово-економічного стану підприємств – 3.7% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції, у тому числі на зовнішньому ринку:** баланси відповідей – 13.3% та 7.7% відповідно (у IV кварталі 2023 року – «мінус» 10.9% та 0.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 6.8% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків** як на машини, обладнання та інвентар, так і на виконання будівельних робіт: баланси відповідей – 6.7% та 6.8% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 10.9% та «мінус» 13.6% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – 8.3% та «мінус» 1.5% відповідно (таблиця);
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 15.6% (у попередньому кварталі – «мінус» 23.4%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 6.3%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 90.9% і 54.5% відповідно (у попередньому кварталі – 85.1% і 46.8% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі (100.0%) (графік 6). Очікується, що на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 58.1% (у попередньому кварталі – 59.6%). Респонденти також очікують **прискорення зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника:** баланс відповідей – 47.7% (у IV кварталі 2023 року – 31.9%) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво – воєнні дії та їх наслідки, брак кваліфікованих працівників (вплив чинника посилюється) та занадто високі ціни на енергоносії (графік 5).

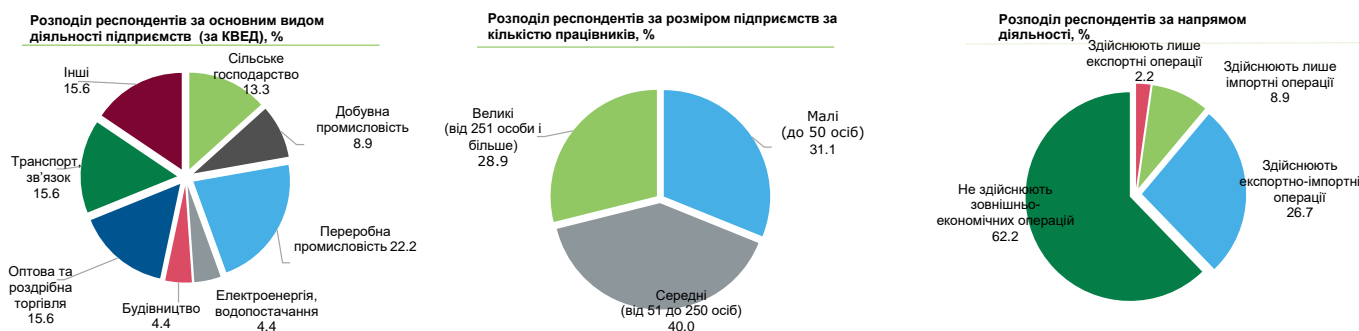
Респонденти очікують, що їх **потреби в позикових коштах** найближчим часом **зростуть** (графік 8). 28.9% респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом залишаються жорсткими (графік 9). Наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами та надмірні вимоги до застави – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

95.6% респондентів області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках**, у цілому по Україні – 96.3%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

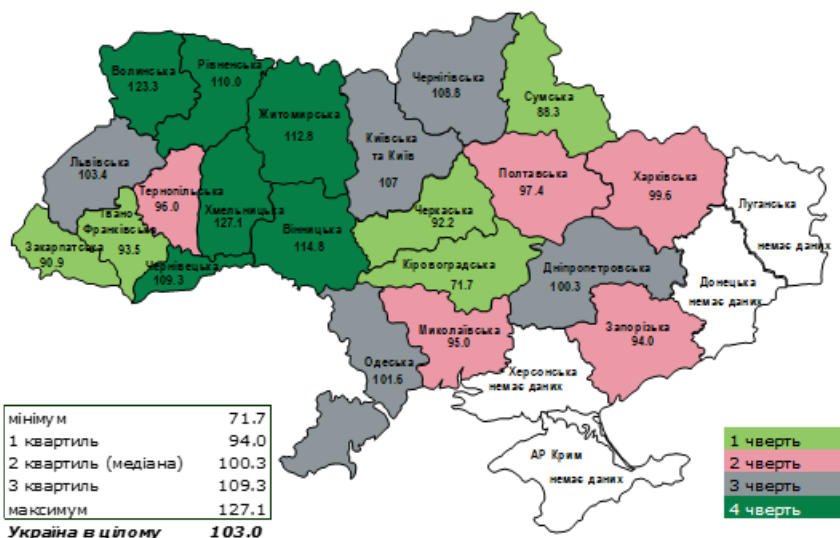
- **поточний фінансово-економічний стан** оцінюється як **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 20.0% (у IV кварталі 2023 року – «мінус» 19.1%). У цілому по Україні – «мінус» 1.4%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 5.0% (у попередньому кварталі – 0.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 18.2% (у попередньому кварталі – 21.7%).

Паспорт вибірки^{1,2}



- період проведення – 31 січня – 28 лютого 2024 року;
- опитано всього 45 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна промисловість, переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %



*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

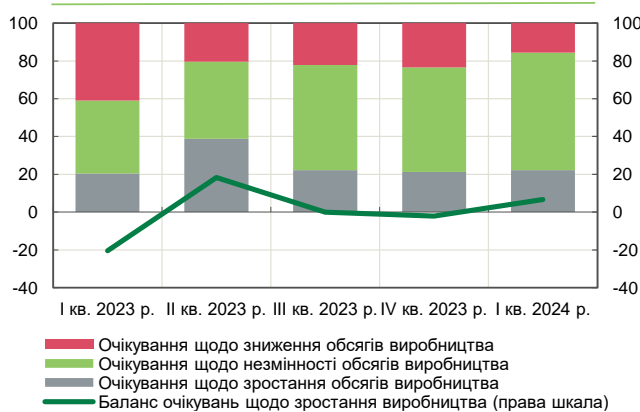
Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

| Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо: | Баланси відповідей, % | | | | |
|---|-----------------------|----------------|-----------------|----------------|---------------|
| | I кв. 2023 р. | II кв. 2023 р. | III кв. 2023 р. | IV кв. 2023 р. | I кв. 2024 р. |
| фінансово-економічного стану | -4.7 | 4.1 | 0.0 | -14.9 | -13.3 |
| загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва | 2.3 | 10.4 | 13.0 | -10.9 | 13.3 |
| інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт | -21.4 | 0.0 | -13.6 | -13.6 | 6.8 |
| інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар | -11.4 | 4.3 | -17.8 | -10.9 | 6.7 |
| кількості працівників | -15.9 | -16.3 | -19.6 | -23.4 | -15.6 |

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

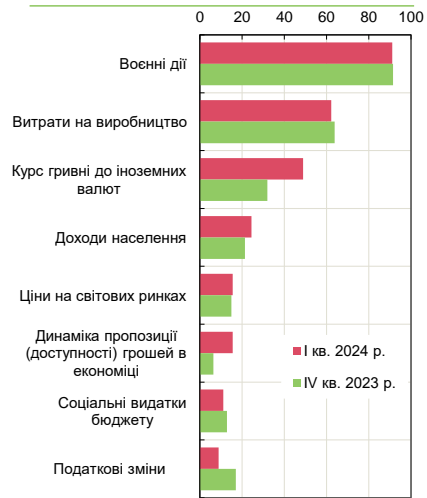
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей



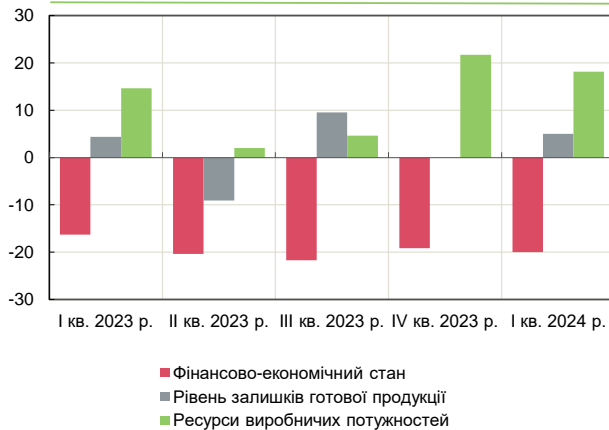
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які зумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей



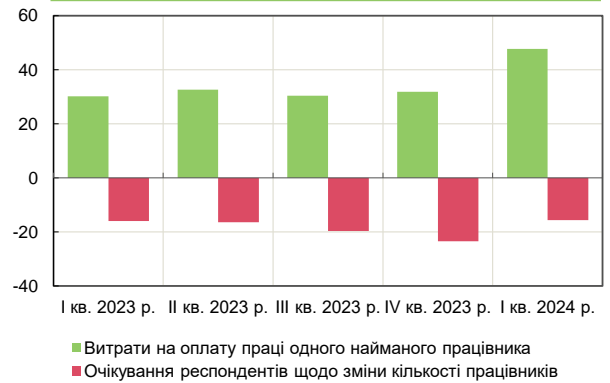
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей



Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати праці одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей



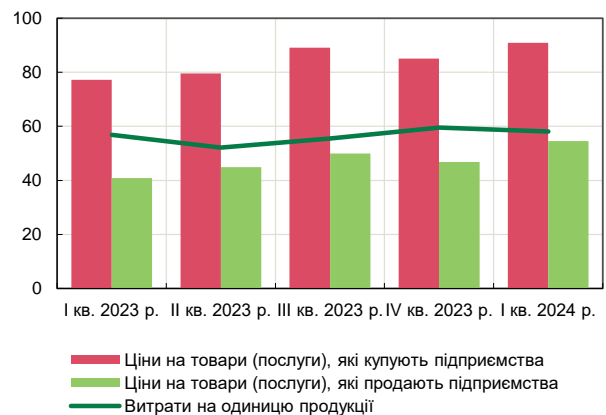
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей



Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей



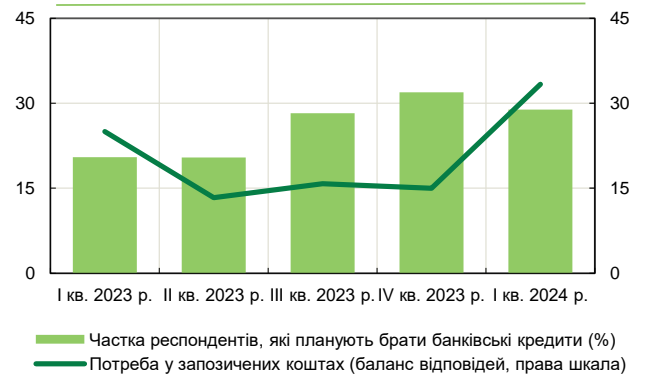
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей



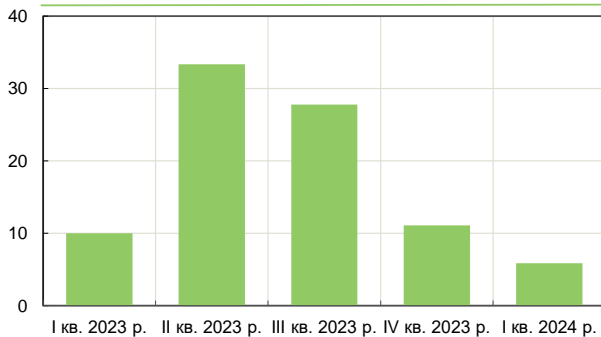
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей



Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*



*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

